

OSLOBODENJE

OSLOBODENJE
ONASA
 NEWS AGENCY SARAJEVO
 phone 67 08 10, fax 52 11 75
 modem 67 08 12

Sarajevo, godina LII

Broj 17068

Petak, 15. XII 1995. godine

10 STRANA KULTURA

IZLOŽBE

Plakat izložbe - rad Milomira Kovačevića Strašnog

Uz izložbu 'Project for Europe u Kamernom teatru 55

Umjetnički bijes

Mi, u Sarajevu, za ove skoro četiri godine rata srećali smo razne ljude koji su nam dolazili u pohode. Razlozi njihovih posjeta bili su različiti. Neki su bili dobronamjerni, a neki nisu. Sada, gotovo sa sigurnošću možemo da detektiramo dobronamjerne i prepoznamo zlonamjerne. Uglavnom, ljudi koji su dolazili, a pripadali su sferi kulture i umjetnosti, valjda prirodnom svojih usmjerenja, najbolje su razumijevali našu situaciju. Recimo Susan Sontag. Ljudi iz tih sfera i inače odvojeni od političkih establishmenta, najprije su prepoznali njihovo licemjerje. Na ta saznanja odgovarali su nam, slali poruke podrške, intelektualno i umjetnički ih artikulirajući. Izražavali su nam svoju ljubav (što nam je često bilo nedovoljno, ali je funkcioniralo kao utjeha) nudeći svoja umjetnička djela.

Jedna takva ponuda dolazi sada i od naše gošće Nikki Diane Marquardt. Ugledne galeristice prestižne umjetničke galerije iz Parisa. Amerikanka u Parisu prepoznala je i razumjela prirodu našeg stradanja, pozadinu njegovog gledanja.

Razumjela je i našu poziciju žrtve i shvatila svjetsku, političku hipokriziju. O tome je razgovarala u krugu umjetnika sa kojima je dolazila u doticaj i koji su stvari u vezi BiH razumijevali na sličan način. Iz toga je nastao promijenjeni **Project for Europe**, Europu nagrizanu fašizmom, ksenofobijom, rasizmom, koja je u jednom času rušila jedan zid (berlinski), da bi već u slijedećem podigla drugi, mnogo pogubniji, onaj u Sarajevu, BiH. U tom kratkom valu nade, nakon rušenja berlinskog zida Nikki Diane Marquardt u Copenhavenu prvi put promovira optimistički intonirani **Project for Europe**. No, europska povijest, napose ovi užasi i zlo počinjeni u BiH, pred očima i te Europe, umjetnike širom svijeta, pa i one okupljene oko **Project for Europe** (sada i proširenog) umjetnički i intelektualno osvješćuju. Saznanja iz tragičnog osjećanja svijeta i bosanskohercegovačke situacije umjetnike usmjeravaju u pravcu specifičnog artističkog angažiranja. Dakle, reakcije umjetnika na saznanja počinjenog zla u BiH bivaju umjetničke. Možda za nas nedovo-

ljno, ali za njih možda jedino moguće. Stvorenim djelima oni protestiraju, solidariziraju se sa nama. **Project for Europe** rezultira sada, u ovom trenutku, značajnom umjetničkom donacijom Sarajevu, gradu koji je postao žrtva frustrirane Europe, u kojem je Europa poražena.

Šezdesetak umjetnika iz raznih zemalja svojim radovima dakle izražavaju umjetnički bijes nad takvom Europom, svrstavaju se uz nas. Njihova djela, radovi, poklonjeni su Sarajevu kao izraz pristajanja uz naš etički integritet.

I još jedan problem, s kojim smo se susretali kontaktirajući sa nekim od već pomenutih posjetilaca, ovom izložbom-donacijom je otklonjen. Naime, nekada nam je pod formom suosjećanja sa nama nuđen umjetnički bofl. Pečat galerije Nikki Diane Marquardt ne stavlja se na takvu "robu". Ona staje samo iza vrijednih i umjetnički relevantnih radova. Dio njih posvećenih Sarajevu je sada ovdje. Ideja je da to bude njihovo trajno prebivalište.

Nermina KURSPAHIĆ